

ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΟΝΤΕΒΕΡΝΤΙ

του Ζ. ΚΑΠΑΛΝΤΙ

Μετάφρασις από το Ίταλικό του κ. Β. ΚΥΛΙΚΑ

(Γεν. Γραμματέας του Δήμου, Ώβελου Λαρίας)

γλωσσολογικόν συστημάτων, οί μεγάλοι αὐτοί συνθέται παρουσιάζονται συχνά στό ἀνατομικό τραπέζι ἀπ' ὅπου ἡ ψυχὴ ἐξαφανίστηκε, ἡ ψυχὴ αὐτὴ ποὺ πάλαι στό ἀθάνατό τους ἔργα.

Μήπως δὲν τὸ εἶπαν καὶ δὲν τὸ ἐπανελάβαν οί δικοί μας πὸς τὸ Μοντεβέρντι εἶχε ἓνα κακὸ ἄρμονικὸ γράψιμο καὶ πὸς ἦταν ἓνας μέτριος κοντραπουντίστας; Μέτριος κοντραπουντίστας, γιὰ ὅποιον μετατρέπει τὴν ἀντίστιξι σὲ μιὰ ξερὴ σχολαστικὴ ὄσκησι ἀπ' τὴν ὅποια τίποτε δὲν μᾶς κάνει νὰ νοιώσουμε τὴν ἀληθινὴ ἀντιστικτικὴ τέχνη τῶν μεγάλων Ἱταλῶν πολυφωνιστῶν; τὸ μόνο ποὺ θάπρεπε νὰ ἐνδιαφέρῃ τὴν σπουδάζουσα νεολαία εἶναι τὸ πὸς νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν στεριότητα τοῦ σχολείου καὶ νὰ ἀποκτήσῃ γνωριμία μὲ τὴ μεγάλῃ μουσικὴ τέχνη. Ἄν στὴν ἱστορία τῆς Μουσικῆς ὑπάρχει μιὰ μουσικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ φυσιογνωμία ποὺ ν' ἀξίξῃ νὰ ἀναπολήσουμε, αὐτὸ εἶναι ἡ μορφή τοῦ Κλαυδίου Μοντεβέρντι.

Ὁ τίσιος τὸ Παλεστρίνα ποὺ, ἰσότημος τοῦ Δάντε, παρουσιάζεται σάν τὸ μεγάλο δριιο μεταδὸ τοῦ Μεσαίωνος καὶ τῆς Ἐναγνηνήσεως, εἶναι σύγχρονος χάρις στὴν κομψότητα τοῦ αἰσθηματος καὶ τῆ βαθεῖα ἀνθρώπινη ζήτησευ. Ἄλλὰ παραμένει πάντοτε μεσαιωνικὴ γιὰ τὴ γλῶσσα ποὺ μεταχειρίζεται, ποὺ εἶναι ἡ ἴδια γερασμένη πολυφωνία τῶν Φλαμανδῶν. Μὰ ὁ Μοντεβέρντι σήμερα, παρὰ τὰ τριακόσια χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του, διακρίνεται ἀκόμη γιὰ τὰ νεωτερικὰ μέσα ἐκφάσεως. Ἀρκεὶ κανεὶς νὰ σκεφθῇ τὴν ἀπύλου ἀνεξαρτησία τῶν φωνῶν στὶς συνθέσεις του, ἀνεξαρτησία ἀπὸ τὴν ὅποια πηγάσουν οί ποὺ ἐξαιρετικὲς ἄρμονικὲς ἐκπλήξεις. Τὸ σαφέστερος νεωτερικὸς ἀπὸ τὴν προτίμησι τοῦ στὶς διατονικὲς μετατροπές; Καὶ σκεπτόμαστε:—σήμερα στὰ τριακόσια χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του—τίς ἀληθινὰ θαυμάσιες καὶ ἐλεύθερες ἄρμονικὲς συνθέσεις τοῦ πρώτου ἀπὸ τὰ Μαδριγιάλια του, ὡστε νὰ ὑπερηφανευώμαστε, ἐπειδὴ κάποτε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεῖς Μουσικοὺς τῆς Πρωτοπορίας, ὁ Μαλιπιέρο, τὸν ἐ χαρακτήρισε σάν ἓνα σύγχρονο Ντεμπουσσό.

Καὶ σκεπτόμαστε τὸ μαδριγιάλιο «*le torni ben mio*» ποὺ ἀρχίζει μὲ μιὰ μόνο φωνή, ἐνῶ ὅλες οἱ ἄλλες στὶς εἰσόδους τῶν συνοδεύων μὲ τὸνο λυπητὸ καὶ ἀναπύσσου τὸν ἐκφραστικὸ γῆρο τοῦ κοράλ. Πόσο δροσάτος καὶ μοσχολόβος νεωτερικὸς. Ὑπάρχει πάνω ἀπ' τὰ λόγια: «*è troppo gran martire*» ἡ τροπικὴ μορφή ἀπὸ ἓνα κατεργημένο τετραγῶρο, ὅπου οἱ ψηλότερες φωνὲς σημειοῦνται καὶ ἐκπλήσσονται τὸ θέμα τοῦ πόνου μὲ ἀνευνομένη ἐπιμονή χρώματα ποὺ ἔχουν τὸ μεγαλεῖο τῆς θεότητος! Καὶ πόσα ἄλλα παραδείγματα!

Νεωτερικὸς καὶ πρόδρομος ἀληθινῶν γιγαντιαίων, ποὺ στὰ ἔργα του ἀπαντιῶνται θέματα, στίξεις, ἄρμονικὲς κινήσεις τοῦ Μπάχ, Μπετόβεν, Σοπὲν, Δομνίκου Σκαρλάτι. Ὑπάρχει στὰ Μαδριγιάλια του μιὰ ἐσωτερικὴ ὑπερβιανθὴ διάθεσι. Εἶναι ἓνα νεωτερικὸ πνεῦμα, ποὺ ἐγγνώρισε τὴν βαθύτην ἀνησυχία τῆς δημιουργίας, ἄγνωστη ἀπὸ τίς στεριότητες τῶν ἀκαδημαϊκῶν ποὺ κωδικοποιοῦν τὴν ἀντίστιξι σὲ νόμους γιὰ τὸ σχο-

Μιὰ ὡμορφὴ ἡμέρα ἦθε νὰ μὲ συναντήσῃ, λαχανοπωρικὴ κιαλολεκτικὰ. Ἐνας νεαρὸς σπουδαστὴς τῆς Ἄρμονιας καὶ Ἄντιστιξείως. Ὁ θελὸς καὶ ταραγμένος σπουδαστὴς ἐδίωταζε νὰ μιλήσῃ. Παίρνοντας ὁμως ἀπὸ μὲνα θάρρος, ἄφησε σὸ τραπέζι μου ἓνα βιβλιὸ ποὺ τόσο νεωρικὰ ἐσφγγιζε στὰ χέρια του: ἦταν τὸ δεύτερο βιβλιὸ ἀπὸ τὰ Μαδριγιάλια τοῦ Κλαυδίου Μοντεβέρντι. Καὶ μοὺ λέει: «Δὲν σᾶς φαίνεται πὸς σὸ πρῶτο μαδριγιάλι ἐπάνω στὰ λόγια «*non sono in queste rive*» ὑπάρχουν πέμπτες παράλληλες; «Μὰ πὸς—ρωτοῦσε ταραγμένος ὁ νεαρὸς σπουδαστὴς—ἔνας καλλιτέχνης τοῦ κύρους τοῦ Μοντεβέρντι περιέπεσε ὡς τόσο χρονοειδῆ ἄρμονικὰ λάθη; Ἰδίως σὸν λάθος τῆς παράλληλης πέμπτης, ποὺ ἓνας συνθετὸς δάσκαλος τῆς ἄρμονίας ἀπαγορεύει σήμερα ἀσθηρὰ στοὺς μαθητὰς του.»

Ἐξήτησα ἀμέσως νὰ καταπραῶνω τὴν ταραχὴ τοῦ νεαροῦ σπουδαστῆ, λέγοντάς του πὸς ὁ Μοντεβέρντι, ἐκτός ἀπὸ τὴν παράλληλη πέμπτη, διέπραξε καὶ ἄλλα βαρύτερα ἀνοσιουργήματα σὲ βάρος τῆς ἀσθηρότητας τῶν ἄρμονικῶν κανόνων. ποὺ τρώεσαν καὶ τοὺς πιὸ ἐξέχοντες ἀκαδημαϊκοὺς. Μήπως δὲν εἶναι συνήθης σ' αὐτὸν ἡ κακὴ ἄρμονικὴ σχέση καὶ οἱ συγχωρόδιες τῆς πέμπτης ἠρξήμενης καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ συγχωρόδιες τῆς ἐβδόμης καὶ ἐνάτης δίχως προτοιμασία;

Μὲ τὴν ἀπάντησί μου αὐτὴ ὁ νεαρὸς παραξευέντηκε πολὺ παίρνοντας ὁμως θάρρος πρόσθεσε: «Ἄλλ' ἐσυχωρήθησαν στοὺς μεγάλους δασκάλους ἄρμονικὲς ἐλευθεριεὶς ὀλότεια λαγορευμένεες σὸν σχολεῖο; Ἐναρῶριση προσθένοντες μὲ ἀφέλεια, πὸς ὁ δάσκαλὸς του τῆς Ἄρμονιας τὸν ἐβεβαίωσε ὅτι ἦταν ὀλοφάνερο πὸς ἐπρόκειτο γιὰ... τυπογραφικὰ λάθη (ὄχι! αὐτοὶ οἱ ἐολογημένοι δασκάλοι τῆς Ἄρμονιας!)

Ἐνας ἀπὸ τοὺς διαπρεπεῖς καθηγητὰς τῆς Ἱταλικῆς Λογοτεχνίας, ὁ Πασκουάλε Βίλλιاري, ἔλεγε μιὰ μέρα: «Θὰ ἀκούσατε βέβαια νὰ παραπονοῦνται συχνὰ πὸς οἱ νεαροὶ μας ὕστερα ἀπὸ τόσες κλασσικὲς σπουδὲς δὲν ξέρουν νὰ γράφουν. Καθημερινὰ προτείνονται νέα φάρμακα, νέες θεραπειεὶς γιὰ νὰ γιαιτρευθοῦν ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια αὐτῆ. Ἐνας λέει: Χρειαζέται λίγο περισσότερος Δάντε, ἄλλος λίγο περισσότερος Μαντσόνι, ὄλλοι Λεοπάρδι. Καὶ τότε, γιὰ νὰ ἐμειθα ἦσουσι, ὕποχρωώνομε τους μαθητὰς νὰ μελετήσουν Δάντε, Μαντσόνι καὶ Λεοπάρδι, ἀλλὰ μ' ὄλα αὐτὰ ἐξακολουθοῦν νὰ γράφουν χειρότερα ἀπὸ πρὶν. Καὶ αὐτὸ θὰ συμβαίη, κατέληξε ὁ Πασκουάλε Βίλλιاري, ἐφ' ὅσον στὶς Σχολὰς θὰ ἐξακολουθοῦμε νὰ παρουσιάζωμε τους μεγάλους αὐτοὺς συγγραφεῖς πάνω σὸν ἀνατομικὸν τραπέζι, χωρὶς ζοῆ καὶ χωρὶς ψυχὴ: «ψυχὴ ποὺ θὰ πάλαι παντοεινὰ στὰ ἀίωνα δημιουργήματά τους.»

Τὸ ἴθιο ἀπαράλλαχτα συμβαίνει, ὄχι καὶ τόσο σπάνια, στὴν μελέτη τῶν μουσικῶν συστημάτων. Συχνὰ παραπονοῦνται πὸς οἱ νεαροὶ μας δὲν ξέρουν νὰ γράφουν μουσικῆ μολοντὶ ξέρουν ν' ἀποφεύγουν τὴν παράλληλη πέμπτη καὶ ὄγδοη, ἐπειτα ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν μεγάλων μας κλασσικῶν: ἀπὸ τὸ Παλεστρίνα ὡς τὸ Μοντεβέρντι, τὸν Ὀρλάνδο νὲ Λάσκο κ.λ.κ. Κι' αὐτὸ ἐπειδὴ, ὅπως καὶ στὴ μελέτη τῶν φιλολογικῶν καὶ

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

«Καί γιά νά ξαναγυρίσω στό νεαρό σπουδαστή τῆς

Ἀρμονίας ἀπ' τόν ὁποῖο ξεκίνησα, θά προσθέσω πῶς πρῖν τόν ἀποχαιρετήσω θέλησα νά τελειώσω τή συνομιλία μου μ' αὐτόν, μέ ἕνα ἐνδεικτικό καί χαρακτηριστικό ἐπίσειόδιο. Στόν Κανονικό τοῦ Ἁγίου Σαλβατόρε τῆς Βολώνιας, τόν Ἰωάννη Μαρία Ἀρτουόζι, πού δρχισε νά κεραυνοβολῆ τόν Μοντεβέρντι σέ ἕνα ὀνομαστό του βιβλίο γιά τίς ἀτέλειες τῆς νεώτερης μουσικῆς, ἐξέρετε πιά ἀπάντησι εἶωσε ὁ Μοντεβέρντι;

«Ἐπίσπε ἕναν κάβουρα, τόν ἐκλείσει ὁ ἕνα κουτάκι καί τόν ἔστειλε στόν Κανονικό Ἀρτουόζι μέ τήν ἀκόλουθη φράσι: «Αὐτή εἶναι ἡ πρόδός σας, σεβάσμιε πάτερ!»

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

λεῖο καί τήν τέχνη, σέ μάταιες δηλ. ἐργασίες πού
ἐχουν τή μόνη ἀξία τῆς στείροτητας.

Καί γιά νά ξαναγυρίσω στό νεαρό σπουδαστή τῆς Ἀρμονίας ἀπ' τόν ὁποῖο ξεκίνησα, θά προσθέσω πῶς πρῖν τόν ἀποχαιρετήσω θέλησα νά τελειώσω τή συνομιλία μου μ' αὐτόν, μέ ἕνα ἐνδεικτικό καί χαρακτηριστικό ἐπίσειόδιο. Στόν Κανονικό τοῦ Ἁγίου Σαλβατόρε τῆς Βολώνιας, τόν Ἰωάννη Μαρία Ἀρτουόζι, πού δρχισε νά κεραυνοβολῆ τόν Μοντεβέρντι σέ ἕνα ὀνομαστό του βιβλίο γιά τίς ἀτέλειες τῆς νεώτερης μουσικῆς, ἐξέρετε πιά ἀπάντησι εἶωσε ὁ Μοντεβέρντι;

Ἐπίσπε ἕναν κάβουρα, τόν ἐκλείσει ὁ ἕνα κουτάκι καί τόν ἔστειλε στόν Κανονικό Ἀρτουόζι μέ τήν ἀκόλουθη φράσι: «Αὐτή εἶναι ἡ πρόδός σας, σεβάσμιε πάτερ!»

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

«Καί γιά νά ξαναγυρίσω στό νεαρό σπουδαστή τῆς

Ἀρμονίας ἀπ' τόν ὁποῖο ξεκίνησα, θά προσθέσω πῶς πρῖν τόν ἀποχαιρετήσω θέλησα νά τελειώσω τή συνομιλία μου μ' αὐτόν, μέ ἕνα ἐνδεικτικό καί χαρακτηριστικό ἐπίσειόδιο. Στόν Κανονικό τοῦ Ἁγίου Σαλβατόρε τῆς Βολώνιας, τόν Ἰωάννη Μαρία Ἀρτουόζι, πού δρχισε νά κεραυνοβολῆ τόν Μοντεβέρντι σέ ἕνα ὀνομαστό του βιβλίο γιά τίς ἀτέλειες τῆς νεώτερης μουσικῆς, ἐξέρετε πιά ἀπάντησι εἶωσε ὁ Μοντεβέρντι;

«Ἐπίσπε ἕναν κάβουρα, τόν ἐκλείσει ὁ ἕνα κουτάκι καί τόν ἔστειλε στόν Κανονικό Ἀρτουόζι μέ τήν ἀκόλουθη φράσι: «Αὐτή εἶναι ἡ πρόδός σας, σεβάσμιε πάτερ!»

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

Μετάφραση Β. ΚΥΛΙΚΑ

λεῖο καί τήν τέχνη, σέ μάταιες δηλ. ἐργασίες πού
ἐχουν τή μόνη ἀξία τῆς στείροτητας.

Καί γιά νά ξαναγυρίσω στό νεαρό σπουδαστή τῆς Ἀρμονίας ἀπ' τόν ὁποῖο ξεκίνησα, θά προσθέσω πῶς πρῖν τόν ἀποχαιρετήσω θέλησα νά τελειώσω τή συνομιλία μου μ' αὐτόν, μέ ἕνα ἐνδεικτικό καί χαρακτηριστικό ἐπίσειόδιο. Στόν Κανονικό τοῦ Ἁγίου Σαλβατόρε τῆς Βολώνιας, τόν Ἰωάννη Μαρία Ἀρτουόζι, πού δρχισε νά κεραυνοβολῆ τόν Μοντεβέρντι σέ ἕνα ὀνομαστό του βιβλίο γιά τίς ἀτέλειες τῆς νεώτερης μουσικῆς, ἐξέρετε πιά ἀπάντησι εἶωσε ὁ Μοντεβέρντι;

Ἐπίσπε ἕναν κάβουρα, τόν ἐκλείσει ὁ ἕνα κουτάκι καί τόν ἔστειλε στόν Κανονικό Ἀρτουόζι μέ τήν ἀκόλουθη φράσι: «Αὐτή εἶναι ἡ πρόδός σας, σεβάσμιε πάτερ!»